

Korte studies in Mattheüs (120)

De Bergrede (25)

We zullen nog even stil blijven staan bij de wetten over overspel. Ik herinner je hier aan Deuteronomium 24:1-4.

‘Wanneer een man een vrouw genomen heeft en met haar getrouwd is en het gebeurt dat zij geen genade meer vindt in zijn ogen, omdat hij iets schandelijks aan haar gevonden heeft en hij haar een echtscheidingsbrief schrijft, die in haar hand geeft en haar uit zijn huis wegstuurt en als zij dan uit zijn huis vertrekt, weggaat en de vrouw van een ander wordt, en die laatste man ook een afkeer van haar krijgt, haar een echtscheidingsbrief schrijft, die in haar hand geeft en haar uit zijn huis wegstuurt, of als die laatste man, die haar voor zichzelf genomen heeft, sterft, dan mag haar eerste man, die haar heeft weggestuurd, haar niet terugnemen om hem tot vrouw te zijn, nu zij onrein geworden is; want dat is voor het aangezicht van de HEERE een gruwel.’

Hoe onwaarschijnlijk het ook lijkt, deze tekst is een ontzettend mooi uitgangspunt om het Evangelie te verkondigen. In deze studie ga ik je proberen te laten zien hoe.

In de eerste plaats is vers 1 op de HEERE Zelf van toepassing. Hij heeft een vrouw getrouwd. Hij is in het huwelijk getreden en heeft een plechtig verbond met de vrouw gesloten. Die vrouw is een volk. Dat volk is Israël. Er zijn verschillende teksten om dit te laten zien, maar ik geef je nu alleen de (waarschijnlijk) bekendste.

‘Zie, er komen dagen, spreekt de HEERE, dat Ik met het huis van Israël en met het huis van Juda een nieuw verbond zal sluiten, niet zoals het verbond dat Ik met hun vaders gesloten heb op de dag dat Ik hun hand vastgreep om hen uit het land Egypte te leiden – Mijn verbond dat zij verbroken hebben, HOEWEL IK HEN GETROUWD HAD, spreekt de HEERE.’ (Jer. 31:31).

Dat het volk dit huwelijksverbond verbroken had, wijst ons op overspel. Alleen Deuteronomium 24 zou voor ons nu genoeg moeten zijn, maar er zijn voldoende Schriftplaatsen die ons laten zien dat zowel Juda als Israël overspel pleegden.¹ De profeet Hosea is daar een heel goed voorbeeld van. Ik zal nu bij Jeremia blijven.

‘Maar Ik zag, toen Ik vanwege alles waarin het afvallige Israël overspel had gepleegd, haar weggestuurd had en haar een echtscheidingsbrief gegeven had, dat Juda, haar trouweloze zuster, niet bevreesd werd, zij ging zelf ook hoererij bedrijven. Zo gebeurde het dat het land door haar lichtzinnige hoererij ontheiligd werd, want zij pleegde overspel met steen en met hout.’ (Jer. 3:8, 9).

Hier zien we Deuteronomium 24 in werking! De Man ziet overspel en de vrouw, Israël, vindt geen genade meer in Zijn ogen. Hij is geduldig genoeg geweest met haar. Hij geeft haar de echtscheidingsbrief en zendt haar weg.

Dit zou als voorbeeld gediend moeten hebben voor Juda. Maar nee, zij gaan op dezelfde voet verder als Israël, zo mogelijk nog erger. Zij plegen overspel met steen en met hout. Dat verwijst natuurlijk naar hun dienst aan de houten en stenen afgoden die zij voor zichzelf gefabriceerd hadden.

¹ In deze context verwijst Juda naar het tweestammenrijk, Juda en Benjamin, en Israël naar het noordelijke tienstammenrijk.

Hoewel het niet in Jeremia 3 staat, mogen we er wel vanuit gaan dat ook Juda de echtscheidingsbrief heeft gekregen. Dat blijkt in elk geval uit de boven geciteerde tekst uit Jeremia 31. Hij gaat een nieuw verbond maken met zowel Israël als Juda. Een nieuw verbond dat anders zal zijn dan het eerste huwelijksverbond met hen beiden, dat zij allebei verbroken hadden. Dit houdt in dat de Heere ook Juda had weggezonden; denk maar aan de Babylonische ballingschap. Dat betekent, omdat de Heere niet tegen Zijn eigen wet zondigt, Hij ook Juda een echtscheidingsbrief heeft meegegeven, zoals Hij dat gedaan heeft met Israël.

Dat schrijf ik nu wel; de Heere zondigt niet tegen Zijn eigen wet. Maar hoe kan het dan dat Hij het volk gedurig opriep door Zijn profeten om tot Hem terug te keren? Jeremia schrijft het zelf ook:

'Als een man zijn vrouw wegstuurt, zij bij hem weggaat en de vrouw van een ander wordt, mag hij nog naar haar terugkeren? Zou dat land niet ten zeerste ontheiligd worden? U echter, hebt hoererij bedreven met veel vrienden – en dan naar Mij terugkeren? – spreekt de HEERE? (Jer. 3:1, 2).

Dat kan helemaal niet! Het volk kán helemaal niet bij haar eerste Man terugkeren, nadat zij Hem met echtscheidingsbrief en al heeft moeten verlaten en van een ander is geworden. De wet verbood haar om terug te keren naar haar eerste Man.

Maar hoe zit dat dan? Want in Jeremia 31 hebben we gezien dat de Heere een nieuw verbond gaat sluiten; en de profeten profeteerden toch niet voor niets steeds van een herstel van Israël en daarmee van een nieuw huwelijk.

Het antwoord op deze vraag vind je in Romeinen 7:1-4.

'Of broeders, weet u niet – ik spreek immers tot mensen die de wet kennen – dat de wet over de mens heerst zolang hij leeft? Want de gehuwde vrouw is door de wet gebonden aan de man zolang hij leeft. Als de man echter gestorven is, is zij ontslagen van de wet die haar aan de man bond. Daarom dan, als zij de vrouw van een andere man wordt terwijl haar man leeft, zal zij een overspelige genoemd worden. Als haar man echter gestorven is, is zij vrij van de wet, zodat zij geen overspelige is als zij de vrouw van een andere man wordt. Zo, mijn broeders, bent u ook door het lichaam van Christus gedood met betrekking tot de wet, opdat u aan een Ander zou toebehoren, namelijk aan Hem Die uit de doden opgewekt is, opdat wij vruchten dragen zouden voor God.' (Rom. 7:1-4).

Wat Paulus hier probeert uit te leggen aan zijn lezers is wat het betekent om in Zijn dood gedoopt te zijn en zoals Hij is opgewekt tot de heerlijkheid van de Vader, zij ook in een nieuw leven zouden wandelen (Rom. 6:3, 4). Hij legt uit wat het betekent: 'want wie gestorven is, is rechtens vrij van de zonde' (Rom. 6:7). Hij maakt duidelijk wat Romeinen 6:8 zeggen wil: 'als wij nu met Christus gestorven zijn, geloven wij ook dat wij ook met Hem zullen leven.' 'Niet onder de wet' (Rom. 6:14, 15) is de uitspraak waar Paulus het gedeelte mee begint dat helemaal doorloopt tot en met 7:6.²

De kern van Romeinen 7:1-4 is dat de Man gestorven is! Israël is vrij om een ander te huwen. Wie is die Ander? Dat is Christus. Dat is de Man Die gestorven is, is opgewekt uit de doden en daarmee de Ander is geworden. Hij sterft niet meer. Hij is voor/aan de wet gestorven. Hij is niet onder de wet. De dood heerst niet meer over Hem (Rom. 6:9). Om deze reden kan de Ander een nieuw verbond met Israël aangaan en al Zijn beloften waarmaken!

² Romeinen 6 en 7 laten zich indelen in vier stukken. Elk deel begint met een vraag en Paulus geeft daar dan een uitvoerig antwoord op. Romeinen 6:1, 15; 7:7; 13. Elk van de vragen, met uit zondering van de eerste, volgt uit het antwoord op de vorige vraag.